

Nr 1028

Av fru **Dahl m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 4, angående utbildningens organisation vid filosofisk fakultet m. m.

(Lika lydande med motion nr 903 i Första kammaren)

Under senare år har behovet av en internationalisering av undervisningen på olika nivåer med ökande styrka påtalats av företrädare för statsmakter, myndigheter, näringsliv och organisationer. Inte minst de studerande själva har genom sina organisationer framfört krav på en sådan internationalisering av utbildningen.

Den internationalisering av undervisningen, som bör komma till stånd, är dels av mera allmän, dels av specifikt yrkesinriktad karaktär. Vi behöver således för det första få en breddning av kunskapsstoffet och informationen till internationella moment i undervisningen på olika nivåer och i olika ämnen inom grundskolan, gymnasieskolan och den högre utbildningen. Denna breddning av kunskapsstoffet i den institutionella utbildningen behöver kompletteras med en omfattande information i internationella frågor till allmänheten med hjälp av folkbildningsväsendet, de politiska och ideella organisationerna och massmedia.

Inom den målinriktade utbildningen bör ökad hänsyn tas till behovet att ge en väl anpassad förberedelse för insatser på en internationell arbetsmarknad och särskilt i utvecklingssamarbetet. Sveriges möjligheter att på ett konstruktivt sätt bidra till att lösa u-ländernas problem är i hög grad en fråga om våra möjligheer att kunna ställa väl utbildad yrkeskunnig personal till förfogande.

De behov av specialutbildning, som här föreligger, torde i stor utsträckning kunna tillgodoses genom alternativkurser inom ramen för den ordinarie utbildningen. Sådana alternativkurser finns redan inom ett begränsat antal utbildningslinjer, t. ex. kurser i tropisk medicin och tropiskt jordbruk. Det är angeläget att sådana alternativkurser kommer till stånd inom allt fler utbildningslinjer.

Det av Dyrk-utredningen framlagda förslaget om en yrkesinriktad studiekurs i u-landsfrågor och biståndsteknik om 20 poäng motsvarande en termins studier kommer att fylla ett viktigt behov för dem, som vill avsluta sin utbildning med en särskild förberedelse för u-landstjänst. Av särskilt stor betydelse är att kursen står öppen för alla, utan formella kompetens-

krav, och således kan utnyttjas av personer med olika grundutbildning och yrkeserfarenhet.

Utöver dessa möjligheter till påbyggnad eller komplettering av ordinarie grundutbildning genom speciellt inriktade alternativkurser finns det emellertid enligt vår mening ett behov av en särskild internationell utbildningslinje vid universitetens filosofiska fakulteter med samhällsvetenskapliga ämnen som grund. Linjen skulle i första hand vara avsedd för personer, som inriktar sig på något av följande verksamhetsområden:

1. Planering och administration inom den svenska utrikesförvaltningen och SIDA samt tjänstgöring i svenska organisationers (t. ex. fackföreningsrörelsens eller kooperationens) internationella verksamhet och i internationella organ. Likaså torde utbildningen jämte praktisk yrkeserfarenhet kunna utgöra en bra grund för personer som inom ramen för det s. k. förvaltningsbiståndet tjänstgör inom olika u-länders statliga och kommunala förvaltning. Många statliga myndigheter och enskilda organisationer har numera internationella enheter, som behöver personal med utbildning av här angivet slag. Motsvarande behov torde även finnas inom näringslivet.

2. Opinionsbildande och journalistisk verksamhet. I första hand kan linjen utnyttjas för utbildning av journalister, folkbildare och andra kulturarbetare verksamma inom press, radio, TV och folkbildningsarbete.

3. Grundläggande utbildning för huvudsakligen samhällsvetenskaplig forskning med internationell inriktning. I synnerhet torde grundutbildningen kunna tjänstgöra som rekryteringsbas för freds- och konfliktsforskningen samt för forskningsprojekt med inriktning på utvecklingsproblem.

Genom att skapa en särskild internationell utbildningslinje kan man garantera att internationella alternativkurser inrättas i ett stort antal ämnen. Sådana studiekurser och delkurser skulle även kunna utnyttjas av personer med en annan grundutbildning och yrkeserfarenhet, som för sin verksamhet behöver en särskild orientering om u-landsproblem och internationella frågor. Detta gäller även för forskare inom forskningsområden av under punkt 3 angivet slag med annan specialitet än samhällsvetenskap. Deras deltagande i sådan utbildning skulle dessutom främja det tvärvetenskapliga forskningssamarbetet.

Möjligheterna att tillgodose behovet av internationaliserad utbildning inom nuvarande universitetsorganisation är mycket begränsade. En utbildningslinje av här angivet slag återfinns ej heller i Kungl. Maj:ts proposition nr 4/1969 angående utbildningens organisation vid filosofisk fakultet m. m.

I propositionen anförs emellertid: »Det är enligt min mening angeläget att arbetet med att konstruera lämpliga utbildningslinjer för olika utbildningsbehov fortsätts. Ytterligare linjer eller studiealternativ i andra

avdelningen bör komma till allteftersom nya utbildningsbehov konkretiseras. — — — Som exempel på utbildningsbehov som bör beaktas i detta sammanhang vill jag nämna utbildning för verksamhet inom miljövärd, internationell tjänst och massmedia.»

Några av de i propositionen upptagna utbildningslinjerna (nr 6—9) synes erbjuda vissa begränsade möjligheter att genom alternativkurser bygga upp en för internationell tjänst användbar utbildning. Dessa utbildningslinjer erbjuder emellertid inte enligt vår mening tillfredsställande lösningar på problemen. En särskild utbildningslinje för internationell tjänst bör därför snarast inrättas. Frågan om vilka ämnen som bör ingå i en sådan utbildning fordrar särskild utredning inom utbildningsdepartementet och universitetskanslersämbetet. Vi vill emellertid beträffande utformningen av en internationell utbildningslinje anföra följande.

Utbildningen torde behöva inledas med en grundkurs som ger en god allmän orientering om den internationella utvecklingen med särskild tonvikt på u-ländernas problem. En sådan utbildning ges sedan 1963 inom ramen för en alternativkurs i ämnet ekonomisk historia vid Uppsala universitet. Kursen ger en bred översikt över den tredje världens ekonomiska utveckling, även innefattande politiska och sociala aspekter, jämte en fördjupning i u-ländernas ekonomi i dag. Den har f. n. ett 90-tal studerande på 1-, 2- och 3-betygsnivå. Inom institutionen bedrivs även forskningsarbetet inom hit hörande område. Här finns således redan en alternativkurs av lämplig utformning för det första studieårets grundkurs liksom de personella och institutionella resurser som krävs för att bedriva studier med denna inriktning. De justeringar av kursplanen, som kan bli aktuella för att anpassa kursen till en sammanhållen internationell utbildningslinje, torde vara obetydliga. Kursen torde också utan större svårigheter kunna flyttas över till övriga universitet.

För den andra avdelningen bör man i första hand kunna välja mellan studiekurser i samhällsvetenskapliga ämnen som nationalekonomi, kulturgeografi, statskunskap, sociologi, socialantropologi och statistik. För det tredje årets fria val synes det lämpligt att antingen erbjuda en fördjupning i ett tidigare läst ämne eller komplettering med Dyrk-kursen i u-landsfrågor och biståndsteknik, språk och/eller något tekniskt eller naturvetenskapligt ämne.

Med stöd av vad som ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 4/1969 måtte besluta om inrättandet av en internationell utbildningslinje i huvudsaklig överensstämmelse med vad som ovan anförts samt att Kungl. Maj:t efter utredning inom universitetskanslersämbetet fastställer den närmare ut-

formningen av utbildningslinjen och häri ingående studiekurser och delkurser.

Stockholm den 7 februari 1969

Birgitta Dahl (s)

Sven Lindberg (s)

Åke Gustavsson (s)

Åke Green (s)

i Nässjö

Lena Hjelm-Wallén (s) Anna Lisa Lewén-Eliasson (s) Mats Hellström (s)
